

Все це істотно розширює втримування цивільної правоздатності. По-друге, свобода договору пов'язана зі скасуванням всеохоплюючого планування економічних зв'язків. Примус до укладання договору зберігається тільки у випадках, строго визначених законом або при добровільно прийнятому на себе зобов'язанні однієї зі сторін. По-третє, свобода договору пов'язана зі скасуванням системи адміністративних приписів по формуванню умов договору, насамперед за ціною товарів і послуг. Умови договорів, у тому числі й істотні, такі як предмет договору, ціна, строк, визначаються в основному за згодою сторін. Державне регулювання умов договору зберігається лише у випадках, установлених законом (наприклад, ціни на житлові й комунальні послуги). І ще одним фактором свободи договору стало істотне розширення сфери застосування договору. Тепер шляхом договірних угод вирішуються питання інтелектуальної власності, біржової й банківської діяльності, обіг цінних паперів і т.д. [2].

Разом із тим індивідуальна воля, складова основа свободи договорів, відносна. Людина живе в суспільстві й повинна дотримуватися законів цього суспільства. Свобода одного не повинна порушувати свободу іншого.

Свобода договору не є безмежною: вона існує в рамках чинних нормативних актів, звичаїв ділового обороту, а дії сторін договору мають ґрунтуватися на засадах розумності, добросовісності та справедливості.

Література

1. Цивільний кодекс України. Станом на 03.03.2021. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 296 с.
2. Іванов Ю.Ф., Іванова М.В., Куриліна О.В. Цивільне право України. Том 1. Навч. посіб. у 2 томах. Вид. 2-ге допов. і переробл. Київ: Алерта, 2019. 342 с.
3. Луць А.В. Свобода договору в цивільному праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 18 с.

УДК 347.1(043.2)

Суходольська А.А., к.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРАВО НА СВОБОДУ ВІРОСПОВІДАННЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ

Незважаючи на те, що право на свободу совісті та віросповідання є основоположним правом людини, яке гарантується багатьма міжнародними документами та статтею 35 Конституції України,

внутрішньо переміщені особи в Україні зіштовхнулися з низкою практичних складнощів у його реалізації. Сьогодення потребує нового аналізу наявної ситуації з правовим забезпеченням свободи віросповідання внутрішньо переміщених осіб в Україні та визначення проблемних питань із окресленими можливими шляхами їх вирішення.

Питання забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб актуальне для багатьох країн, які стикаються з хвилями міграції власних громадян у зв'язку з надзвичайними подіями. Каталізаторами масового переміщення осіб із одного регіону до іншого у межах однієї країни можуть бути стихійні лиха, локальні епідемії, занепад містоутворюючих підприємств, державна міграційна політика (стимулююча або примусова), довготривалі громадянські заворушення, військова агресія іноземної держави, тощо. Проблема внутрішньої міграції особливо гостро постала і перед нашою державою, причиною чого стала російська військова агресія проти України, зокрема, незаконна анексія півострова Крим у лютому-березні 2014 року та пряме військове втручання на підтримку сепаратистських рухів в Донецькій та Луганській областях, що призвели до фактичної окупації та міжнародної ізоляції контрольованих російською владою українських територій.

Актуальність порушеного питання підтверджується тим, що, за даними ООН, Україна займає дев'яте місце у світі за кількістю внутрішньо переміщених осіб (надалі – ВПО). При цьому з початку російської агресії в Україні нараховується близько 1,5 млн ВПО [1]. За даними соціологічного дослідження Центру Разумкова, 66% мешканців України вважають себе віруючими людьми і ще 12,2% вагаються між вірою та невір'ям [2]. З цього можна зробити висновок, що як мінімум для пів мільйона ВПО в Україні питання реалізації їхнього права на свободу віросповідання не є другорядним, а посідає важливе місце в їхньому житті, в усвідомленні власної гідності та є складовою відчуття безпеки на новому місці проживання. Крім цього, чимало ВПО складають окремі релігійні громади, які разом переселилися в інші регіони України. Це підтверджується даними дослідження правозахисників, згідно яких на окупованих територіях Донецької та Луганської областей «створена атмосфера страху в умовах свавілля і безкарності російських бойовиків спричинила викорінення цілих релігійних спільнот, які були змушені втікати з окупованих територій, рятуючи своє життя». Як наслідок, «більше 50 церковних будівель були конфісковані, а громади зменшилися на 30-80% в міру того, як віруючі покидали зайняті сепаратистами території» [3, с. 19, 21]. Подібним чином цілеспрямованих репресій з боку російської окупаційної влади зазнали релігійні меншини в Криму, передусім кримські татари, які складають велику мусульманську спільноту півострова, православні з Київського Патріархату, греко-

католики та окремі спільноти протестантських церков. З цього приводу Генеральна Асамблея ООН у грудні 2016 року прийняла окрему резолюцію, в якій засудила «порушення прав людини, дискримінаційні заходи і практику щодо жителів тимчасово окупованого Криму, в тому числі кримських татар, а також українців і осіб, що належать до інших етнічних і релігійних груп, з боку російських окупаційних властей» [4]. Пізніше, у грудні 2017 року, ООН повторно засудила дії російської окупаційної влади в Криму, які містили ознаки релігійних переслідувань, серед них: «посилення тиску, що чиниться на громади релігійних меншин, в тому числі у вигляді частих поліцейських облав, погроз і переслідувань щодо прихильників Української православної церкви Київського патріархату, протестантської церкви, мечетей і мусульманських релігійних навчальних закладів, греко-католиків, римо-католиків і ...також безпідставне переслідування десятків мирних мусульман за їх нібито приналежність до ісламських організацій» [5]. Таким чином, наведені дані дозволяють зробити висновок, що серед ВПО в Україні чимало частину складають віруючі та окремі релігійні спільноти різних конфесій, які в місці свого проживання піддавалися цілеспрямованим переслідуванням за релігійною ознакою з боку російської окупаційної влади, що спонукало їх до міграції до інших регіонів України – підконтрольних українському уряду, більш безпечних, з належним правовим захистом, з легітимною судовою і правоохоронною системою.

Як бачимо, свобода переміщення та право перебування повинні регулюватися комплексно, з урахуванням створення рівних можливостей і рівних умов для резидентів та мігрантів, переміщених осіб, що абсолютно відповідає сучасному розумінню ідеї права, яка «стоїть», як відзначає професор Василь Костицький, на трьох опорах: свобода, рівність та справедливість [6].

Література

1. Управління Верховного комісара ООН у справах біженців. URL: <https://bit.ly/3ksXiBl>.

2. Релігія і церква в українському суспільстві. Результати соціологічного дослідження, проведеного з 4 по 9 жовтня 2019 року Центром Разумкова спільно з Представництвом Фонду Конрада Аденауера. 2020. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/socio/kharkiv_2020.pdf.

3. Свобода віросповідання під прицілом: російський терор на окупованих територіях Східної України. Аналітична доповідь / Інститут релігійної свободи. Київ, 2018. 21 с.

4. Резолюция A/RES/71/205 «Положение в области прав человека в Автономной Республике Крым и городе Севастополе (Украина)», принятая Генеральной Ассамблеей 19.12.2016 года. URL: <https://undocs.org/ru/A/RES/71/205>.

5. Резолюція A/RES/72/190 «Положение в области прав человека в Автономной Республике Крым и городе Севастополе, Украина», принятая Генеральной Ассамблеей 19.12.2017 года. URL: <https://undocs.org/ru/A/RES/72/190>.

6. Костицький В.В. Теолого-соціологічне розуміння права: Конституція України як Суспільний договір. *Соціологія права*. 2015. № 1-2 (12-13). С. 3-9.

УДК 347.773 (043.2)

Філінович В.В., к.ю.н.,
Шидловський В.П., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРАВА АВТОРА ПРОМИСЛОВОГО ЗРАЗКА І ЇХ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ

Цивільно-правові відносини, які виникають на підставі права на промисловий зразок регулюються Цивільним кодексом України та Законом України «Про охорону прав на промислові зразки» (далі – Закон).

Таким чином, Законом визначені ключові поняття, які виникають у даному виді цивільно-правових відносин, а саме поняття промислового зразка як – результат інтелектуальної, творчої діяльності людини в галузі художнього конструювання. Особа, яка створила промисловий зразок – автор; суб'єкт, який володіє промисловим зразком – власник. Власник являється володільцем інтелектуальної власності на зареєстрований та/або незареєстрований промисловий зразок.

Власник результатів інтелектуальної діяльності має особливий статус, що виражений можливостями суб'єкта: використовувати промисловий зразок; дозволяти використовувати винахід (видавати ліцензії); право перешкоджати неправомірному використанню, в тому числі забороняти таке використання; інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. Майнові права на промисловий зразок належать володільцю відповідного патенту (свідоцтва), якщо інше не встановлено договором чи законом [1].

Отже, авторство не дає можливість володіти та охороняти права на промисловий зразок у встановленому законодавством порядку. Суб'єктами права інтелектуальної власності, у даному випадку, являється власник.

Захист інтересів власників промислового зразка здійснюється відповідного до чинного законодавства, а саме Законом, що встановлює захист прав даних суб'єктів судовому порядку. Таким чином, будь-яке